

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

136:3 • 2016

Kunskapens höst

För många är sommaren en hektisk period fylld av sociala åtaganden, men nu när hösten kommer ges tid till eftertanke och reflektion över det som nyligen passerat. En fråga som i våras dök upp i det offentliga samtalet är hur förbindelsen ser ut mellan vetenskap och samhälle. *Svenska Dagbladet* publicerade en serie artiklar, "Kunskapens nya rörelser", som syftade till att belysa dagens villkor för kunskapsförmedling och forskares samverkan med det omgivande samhället.¹ Johan Östling, docent i historia och Pro Futura-forskare vid Lunds universitet och Swedish Collegium for Advanced Study (SCAS), menar i en artikel att vår samtids kunskapsystem befinner sig i snabb förvandling. De senaste 20 åren har en strukturell omstöpning av offentligheten ägt rum som kan härledas ur den digitala revolutionen. Johan Östling lyfter fram flera konsekvenser av denna pågående omstöpning, men påpekar samtidigt att konsekvenserna är svåra att överblicka, eftersom vi befinner oss mitt uppe i framväxten av en ny (digital) värld. En följd av utvecklingen har blivit att det analytiska och reflekterande har trängts undan av det personliga och polemiska, skriver han, och målar därmed upp en alarmerande situation för det intellektuella samtalet i offentligheten. "De snabba klickerna premieras framför de utredande resonemangen."

Sett mot den bakgrunden är det uppenbart att humanisten och samhällsvetarens roll som intellektuell och sanningssägare håller på att förskjutas från centrum till periferi, från kultursidor till bloggar, twitter och poddar. Internet och de sociala medierna har gett upphov till ett

1. Johan Östling, "Bildningens bro på väg att brista", "Kunskapens nya rörelse – 31 intressanta länkar" och Jesper Strömbäck "Forskare riskerar att reduceras till tyckare", *Svenska Dagbladet* (SvD) 31/5, 1/6 och 2/6 2016 med efterföljande debatt.

nytt medielandskap som kommit att ersätta, inte komplettera, de gamla kunskapsaktörerna. Risken är stor att forskarens nya rön inte får den uppmärksamhet som de förtjänar och att de dessutom förvanskas när uppgifterna börjar rulla runt på sociala media.

Samtidigt kan noteras från annat håll att facklitteratur och populärvetenskap utgör en växande sektor inom bokmarknaden (på de mindre och mellanstora förlagen). Fackförfattarsektionen Minerva inom Sveriges Författarförbund anordnade under vintern och våren 2016 en lång seminarie-serie där svenska fackboks-författare samtalade med nordiska forskare inriktade på kunskapsproduktion om villkoren för utgivning av god facklitteratur. Intresset bland humanister och samhällsvetare att vara med och förmedla kunskap och samverka är stort.

Det ser således både mörkt och ljust ut för den forskare som vill samverka och/eller bidra med kvalificerad sakprosa. Det som tycks ha förändrats är förbindelsen mellan vetenskap och samhälle – den håller på att luckras upp, enligt Johan Östling – inte viljan att samverka. Den som deltar i offentligheten måste numera vara medveten om att det som förr var centrum nu är periferi och periferin utgör centrum. Ju mer viral ett forskarrön är desto mer offentligt.

2015 års temanummer berör en annan och viktig sida av historikerns samverkan: Historiker i försoning. Ett ämne som är både högaktuellt och som nu även är utrett av *Historisk tidskrift*. Gästredaktör David Sjögren förklarar närmare på vilka sätt ämnet är aktuellt i dag och vad försoning för historikerna handlar om. Ett stort tack till David Sjögren för både ett exemplariskt genomfört redaktionellt arbete och givande samarbete. Mycket nöje!

Stockholms universitet

BO ERIKSSON